

CRISIS DEL CAPITALISME

De quina crisi o quines crisis podem parlar actualment?

En el món complex del capitalisme del segle XXI la realitat forma un tot ramificat i farcit d'interconnexions, de manera que resulta complicat explicar algun element de la política, la societat, la cultura o l'economia sense fer al·lusió a molts altres factors i sense entrar en àmbits molt diferents. Així mateix, avui trobem diverses crisis connectades entre elles, i ens resulta impossible entendre una part de les circumstàncies sense recórrer a les altres. Ara bé, no volem complicar l'estudi (no és la tasca de Maulets la de fer l'anàlisi definitiva de la situació), ni que aquest document servisca com a explicació de tota la realitat, sinó simplement fer-ne una senzilla descripció.

Podríem enumerar diferents crisis i, tot i la seua interrelació, seria precipitat considerar-les com les diverses cares d'un mateix poliedre:

- Crisi financera
- Crisi energètica
- Crisi alimentària
- Crisi productiva
- Crisi ecològica
- Crisi política

Tractarem de descriure breument els efectes i la naturalesa d'aquestes crisis. Sí que cal dir que es tracta de crisis mundials i que les conseqüències concretes sobre els Països Catalans no són necessàriament òbvies ja que passen per les matrius espanyola i francesa i per la naturalesa especial de l'economia catalana conduïda per l'urbanisme metropolità i turístic, cosa que, en tot cas, tindrem en compte més endavant.

a) **La crisi financera** va esclatar l'estiu de 2007 als Estats Units. La causa directa va ser que moltes famílies amb poc poder adquisitiu s'havien endeutat molt amb les hipoteques "barates" que oferien alguns bancs i poc a poc, a moltes els va resultar impossible pagar. Els bancs i les institucions financeres o d'inversions mai juguen amb els seus propis diners, sempre estan endeudades unes amb altres, "venen" el deute (i encara moltes altres filigranes i malabarismes que seria difícil d'explicar ací) a empreses, caixes, fons d'inversions i inversors (xicotets, mitjans o grans, no importa). Per tant, quan milers de famílies no poden arribar a final de mes i deixen de pagar successivament la hipoteca o altres deutes periòdics als bancs s'inicia un efecte dominó que trasbalsa tota l'economia nacional i afecta moltes més persones i empreses que els directament implicats en els préstecs.

Ara bé, podem dir que la crisi financera mundial es pot atribuir al fet que alguns milers d'hipoteques de risc no siguen pagades? Pareix lògic pensar que no; aquesta no és la primera crisi financera de la història del capitalisme i seria una mica ingenu creure que tants organismes, tantes empreses poderoses i exèrcits d'experts i assessors haurien permès que unes quantes famílies moroses posaren en risc tot el sistema mundial. El fenomen ve de més lluny i posa en qüestió tant la viabilitat del domini nord-americà del

món, com de les receptes neoliberals.

Els Estats Units havien estat des de la Segona Guerra Mundial fins a la Crisi del Petroli de 1973 una de les principals potències petrolieres (de fet, fins als anys 60, la principal potència), la principal potència militar amb la URSS i la principal potència financera. Des dels Estats Units eixien la majoria dels préstecs de tota l'economia mundial, era una economia prestadora a la resta del món i, a més, com que el dòlar era la moneda en què es feien totes les operacions internacionals i totes les monedes del món eren convertibles al dòlar (tots els estats tenien reserves de dòlars equivalents a la quantitat de la seua moneda en l'economia), tots els països del món, tots els bancs centrals i les polítiques econòmiques dels governs contribuïen a mantenir un dòlar fort (és a dir, car en termes d'altres monedes). El petroli estava denominat (tenia el seu preu) en el mercat internacional també en dòlars, per tant, per fer operacions internacionals amb petroli, calia també comprar o tenir dòlars. Això beneficiava també l'economia nord-americana, perquè en aquell moment exportava més del que importava i, en ser la seua moneda forta, cara, els seus productes eren també pagats més cars a l'estranger i els productes que compraven de fora els resultaven relativament més barats.

A partir del anys 70, després del declivi de les reserves de petroli dels Estats Units i enmig de la cursa armamentística amb l'URSS, això s'acaba amb la pujada dels preus del petroli per part dels països agrupats en l'OPEP com a resposta als atacs israelians sobre els àrabs i els palestins. Actualment, els Estats Units importen moltíssim més del que exporten (sobretot, perquè importen molt de petroli, que puja el preu total de les importacions, però també perquè amb les polítiques neoliberals i les deslocalitzacions s'ha destruït molt de teixit industrial); com resulta lògic, si es compra més del que es ven, d'alguna manera cal finançar la diferència: l'economia nord-americana ha deixat de ser prestadora de capitals a tot el món per passar a rebre préstecs de tot el món (sobretot de la Xina); a més, amb la caiguda de l'anomenat "patró dòlar-or" o sistema de Bretton Woods, que obligava els bancs centrals de tots els països del món a tindre les seues reserves en dòlars, cada vegada el dòlar ha anat perdent importància i, sobretot, des de l'aparició de l'euro que és cada vegada més usat en les transaccions internacionals (la cosa ha empitjorat per al dòlar quan el banc central xinès va decidir començar a canviar moltes de les seues reserves en dòlars per reserves en euros i altres monedes, en vista de la davallada constant del dòlar en els darrers anys).

Hi ha dues coses que no han canviat, però: el poder armamentístic del Estats Units, ara en solitari, o si més no, compartit en certa manera amb aliats submisos com Europa i Israel, i el fet que el petroli estiga encara denominat en dòlars.

Aquests dos fets estan molt més relacionats del que sembla: sense el seu poder militar, no sols com a amenaça, sinó com a fet brutal, és a dir, aplicat en guerres, invasions i atacs dissuasius, difícilment es podria mantenir aquest control sobre el petroli mundial, sobre el seus subministrament i el seu tractament per algunes gran empreses nord-americanes i europees, però també sobre el mercat de petroli i la moneda utilitzada per a la seua compra-venda internacional. Una de les primeres mesures tàctiques de la Casa Blanca després de la crisi del petroli del 73 va ser pactar amb l'Àrab Saudita (l'etern aliat àrab dels EUA i el principal productor mundial de cru) que el dòlar seguiria sent la moneda internacional. D'aquesta manera, han aconseguit mantenir l'hegemonia en l'economia mundial i l'entrada constant de capitals als Estats Units que finança el dèficit per la via de

les importacions que ja hem esmentat abans.

Ara bé, l'espiral és molt més dramàtica del que sembla. La cursa armamentística ha topat amb dos límits bàsics. El primer és psicològic: una indústria de l'armament de pel·lícula, amb avanços i capacitats tecnològiques que poca gent pot arribar a imaginar i conèixer i que, de fet, ha liderat el progrés tecnològic i la investigació de l'economia nord-americana (pensem que Internet o l'energia nuclear, com moltíssims altres avenços, són fruits de la investigació amb finalitats bèl·liques), s'ha vist impotent davant un Iraq devastat i, a priori, molt més senzill d'ocupar i dominar que aquell Vietnam de malson. El segon és financer: la despesa econòmica dels Estats Units en la indústria bèl·lica i armamentística aquest mateix any 2008, és equivalent a la de la Segona Guerra Mundial. Com es finança això? La resposta és amb capital estranger, de manera que, a pesar de tot el discurs contra la condonació del deute als països de l'antic Tercer Món, actualment, els Estats Units és el país més endeutat i amb una major tendència a seguir endeutant-se de tot el món.

A això li hem de sumar les receptes neoliberals que han portat a la precarització de molts llocs de treball i a un increment de les desigualtats (28 milions de persones hauran de rebre enguany ajudes per a aliment a l'interior dels EUA). Les polítiques neoliberals, al mateix temps, fomentaven el consum(isme) a tota costa i amb baixades del preu dels diners, facilitant préstecs barats per impulsar la inversió, però també el consum de famílies amb rendes baixes. Pareix evident, doncs, que l'anomenada crisi de les *subprime*, les hipoteques de risc no pagades, no és més que la punta d'un iceberg d'enormes proporcions; però també la guspira que pot haver iniciat l'incendi.

Un aclariment respecte al crèdit i els bancs centrals. Els bancs centrals (com el Banc Central Europeu o la Reserva Federal Nord-americana) són els que regulen la quantitat de diners que han de circular per l'economia i són els que presten diners als altres bancs i institucions: emeten diners. Els bancs centrals són doncs l'organisme i l'expressió de l'interés col·lectiu dels capitalistes i el crèdit és el seu instrument.

El crèdit es pot observar de diverses maneres ja que compleix funcions diverses. En primer lloc, permet la reproducció econòmica del sistema a través del temps: amb el crèdit d'avui comprem les màquines, la tecnologia i la força de treball que produiran la riquesa de demà (més gran que la d'avui, això és el creixement econòmic). L'existència de crèdit, de préstecs de diners a un preu baix és, doncs, imprescindible per al creixement.

A més a més, en temps de creixement, també els preus van creixent regularment, per diverses raons, entre les quals les lluites pel salari, i també hi ha més productes, per tant calen més diners circulant per pagar cada vegada més productes que valen més quantitat d'una moneda. El crèdit barat té també aquest objectiu. En canvi, en temps de crisi o alentiment o estancament, els bancs centrals s'encarreguen de reduir el crèdit, fent-lo més car i escàs o retirant diners de l'economia i això serveix per depurar el sistema financer (elimina, arruïna i fa desaparèixer els bancs, caixes i institucions més xicotets o amb menys capacitat de resistència, que sobren en temps d'incertesa econòmica).

Per últim, el crèdit podem entendre'l també com una mena de corretja o de cadena extensible (com les dels gossos): a un extrem hi ha els treballadors o els sectors socials més subversius en determinades èpoques, que estiren per millorar les seues condicions de vida i qüestionen el sistema (no necessàriament de forma obertament revolucionària,

però sí demanant millors salaris o condicions de treball o de vida i, per tant, reduint el benefici dels capitalistes, per exemple); a l'altre extrem hi ha la classe capitalista, el capitalisme col·lectiu, el sistema, el banc central o com vulguem dir-li, que quan nota que l'altre extrem estira amb prou força per tombar-lo a terra va amollant la corretja, per després recollir-la a poc a poc, quan els treballadors, les classes populars, etc. ja no estiren amb tanta força, més relaxats per tot el tram de corretja que han guanyat. Potser no és la forma més bonica de dir-ho, però a ningú se li escapa que on hi ha moltes hipoteques hi ha poques vagues, poca conflictivitat. El crèdit permet millorar el nivell de vida en molts sentits, però té un xicotet problema, la corretja acaba tornant a estirar cap a enrere: caldrà pagar els deutes (i això és bastant dissuasiu a l'hora de plantejar moltes lluites, com ja se sap).

El cas és que el neoliberalisme va fer una gran aposta pel crèdit molt barat. Ara, això ha generat tants diners circulant, que combinats amb un treball cada vegada menys productiu al món occidental (en gran part, a causa de la temporalitat, la precarietat i la terciarització) fan que molts capitalistes preferisquen especular, en lloc de fer inversions productives. Que invertir en el préstec, en els diners, en les apostes pel preu futur d'un recurs o acció (!) siga més productiu que invertir en la producció, que sempre implica treball i, per tant, conflicte, sol ser sempre la característica comuna a totes les èpoques de molta especulació. Així la pilota de l'especulació s'ha anat unflant més i més, i molta gent ha oblidat que al centre de tot això sempre hi ha d'haver l'economia real, la que produeix cases, menjar, sabates, en lloc d'opcions, accions, recursos, futurs, etc. Fins i tot molts treballadors occidentals qualificats, convençuts del seu nou estatus social (omnipresent classe mitjana, que va des dels "milleuristes" dòcils als mitjans empresaris i inversors), han començat a invertir en borsa o en fons financers, posant encara més llenya al foc. Una pilota especulativa tan unflada, aquesta bombolla mundial, fa que el sistema financer siga encara molt més inestable, molt més vulnerable a la crisi que s'ha iniciat als Estats Units.

Per tant, com hem dit, tant les receptes neoliberals que atacaven els treballadors del món occidental, com l'hegemonia nord-americana a nivell econòmic (amenaçada per una imparable Xina, la principal prestadora als EUA) estan actualment en qüestió. Això només pot tenir conseqüències de gran importància. De gran importància econòmica, però també social i política, ja que els estats capitalistes i les grans empreses jugaran un paper actiu, per tal que la cosa no se'ls en vaja de les mans: tractaran de definir un nou ordre mundial, polític i social; això ha de cridar necessàriament la nostra atenció. Cal que estiguem preparades per a la lluita; no sols per a resistir els possibles atacs, que ja han començat a arribar; també per aprofitar la feblesa del sistema en aquests moments, per aprofitar l'escenari que s'ha obert, per prendre un paper actiu.

b) **Crisi energètica.** No hi ha la necessitat d'estendre massa l'anàlisi, que darrerament està aconseguint molta difusió; en part, gràcies a noves propostes polítiques i moviments socials com el decreixement. És important remarcar la idea que l'expansió del capitalisme fins als límits d'avui en dia és absolutament impensable sense una condició *sine qua non* de tipus ecològic: els combustibles fòssils. La multiplicació energètica que s'ha aconseguit, primer amb el carbó i després amb el petroli i el gas, ha permès la urbanització i el creixement de la producció industrial.

Per fer-nos una idea de la importància de l'energia procedent dels combustibles fòssils pensem que, de les 10 empreses que més diners facturaven en tot el món l'any 2007, 6

eren empreses petrolieres i 3 empreses automobilístiques. La importància mundial del petroli per a l'existència i la història d'aquest sistema va quedar prou palesa amb les crisis del petroli als anys 70, però també va resultar òbvia als ulls de l'opinió pública mundial amb la invasió d'Iraq per part dels Estats Units.

Com hem dit, els EUA basen la seua hegemonia actual en el control de gran part del petroli (i sobretot dels seus derivats) i en el domini del dòlar sobre els mercats de cru. Tanmateix, com també s'apuntava abans, la pujada dels preus del petroli és segurament la principal raó del notable deteriorament de la balança comercial nord-americana (això és la diferència entre el que es ven i el que es compra a l'estranger). Les dramàtiques pujades del preu del barril de cru estan al darrere de la recent crisi alimentària que afecta quasi una tercera part de la humanitat (que descriurem molt ràpidament després) i de la crisi financera als Estats Units, però també, i sobretot, a Europa occidental. Uns preus més alts del petroli fan pujar molt els costos de producció i transport de l'agricultura i això repercuteix en el preu dels béns agrícoles finals; a més, ara s'utilitza gran part de les terres de conreu per produir biocombustible i, per tant, no hi ha tants aliments. Uns preus més alts dels aliments i el petroli fan que, al món occidental (i, especialment, a Europa, que mai ha tingut reserves significatives de petroli) el conjunt de les persones destinem més diners de la nostra renda a consumir i, per tant, menys diners a estalviar. Si es redueix la quantitat d'estalvi en l'economia, no hi ha tants diners per prestar i això obliga a la reducció del consum i la inversió en el futur (a l'Estat espanyol s'ha notat especialment en la disminució del nombre de famílies que s'ha hipotecat aquest any i, per tant, en la reducció de les vendes de pisos i la frenada de la construcció).

Així doncs, una societat i una economia fonamentades en el petroli i addictes a l'energia han de notar necessàriament els canvis en l'oferta energètica. Què és el que està passant realment? Moltes vegades tenim tendència a imaginar que el capitalisme és invencible i que Estats Units, com a superpotència capitalista, és omnipotent. Si bé les petrolieres nord-americanes i occidentals controlen gran part del cru mundial i la pràctica totalitat del procés de refinat, a més de tenir com a aliats Aràbia Saudita, Kuwait, Emirats Àrabs o Iraq (les institucions iraquianes, si més no); són molts els països que estan optant cada vegada més per una explotació estatal de l'extracció de cru i cada vegada l'espoliació de recursos de les regions no occidentals topa amb més obstacles. No en va, molts autors i analistes situen la lluita pels recursos energètics i minerals i les rendes per la seua explotació al centre de la geopolítica mundial (i cada vegada caldrà tenir més en compte Rússia i la Xina, que amb empreses estatals han començat a superar i fins i tot han tractat de comprar les grans petrolieres nord-americanes), però també de la lluita de classes global. La mateixa fundació de l'OPEP, les pujades unilaterals del preu del cru, les nacionalitzacions o les reformes cap a un major control autòcton del petroli són episodis clars de lluita anticolonial i, en gran part, resultats indirectes del combat de les classes populars dels països no occidentals per un millor repartiment de la riquesa. Això, s'ha fet palès en l'intent de creació d'un nou Bloc Regional de Poder a l'Amèrica Llatina a iniciativa de Chávez i també en la tendència en aquesta regió al control per part dels estats (i fins i tot de les comunitats autòctones, en alguns casos) de les reserves de combustibles fòssils i la utilització dels beneficis del gas i el petroli per engegar un desenvolupament econòmic que tindria les necessitats socials com a objectiu final: la Revolució Bolivariana, les idees del Socialisme del Segle XXI, l'intercanvi metges-petroli entre Cuba i Veneçuela o els moviments socials i els canvis de govern a Bolívia i Equador tenen com a premissa el control sobre l'extracció dels seus recursos energètics.

A aquesta creixent incapacitat d'Occident i les seues transnacionals de controlar la producció mundial de petroli cal afegir-hi un element de major gravetat i de tipus natural o ecològic. L'anomenat pic del petroli (*oil peak*) és el límit geològic a l'expansió basada en el petroli. Seria el punt a partir del qual no hi ha la capacitat d'introduir quantitats cada vegada majors de cru en el mercat (i, per tant, és impossible el creixement basat en l'ús intensiu i extensiu del cru). Això ocorreria quan les reserves de petroli del planeta hagueren arribat a la meitat i, per tant, s'hauria extret la meitat dels barrils disponibles (la de més fàcil i barat accés, extracció i tractament). Segons la majoria dels experts, això ocorrerà entre 2010 i 2015 i poc temps després s'iniciarà també el declivi del gas. Fins ara, la majoria dels països productors estan unflant les xifres de les seues reserves (com denuncien nombrosos informes i investigacions) i la creixent demanda s'està cobrint també amb un renovat i creixent ús del carbó (sobretot als gegants: Índia i Xina) i dels biocombustibles.

A tot això, se li suma l'enorme especulació a les borses i mercats financers amb els preus i els preus futurs del petroli, en previsió d'aquest pic i de la constant elevació dels preus. Aquest element no és estructural al model energètic (seria més bé conjuntural: ara resulta millor especular amb benzina que amb totxo), però explica una part enorme dels augments dels preus. Aquest augment va a parar netament a les butxaques de grans empreses financeres i petrolieres occidentals i de *gurús* de la borsa.

c) Si la crisi energètica presenta alguns trets quasi apocalíptics, que cal prendre amb serenitat i paciència, però amb atenció, encara resulta molt més dramàtica la **crisi alimentària**. Sobretot perquè, mentre en certes zones del món els aliments es fan malbé o es malbaraten (quan no es tiren al fem o es cremen per obtenir subvencions o augmentar els preus) en altres regions, agrícoles generalment, milions de persones moren de fam i no poden accedir a recursos bàsics com l'aigua o el menjar.

La propietat capitalista s'interposa entre la fam i el menjar sobrant.

La pujada dels preus del petroli, la introducció dels biocombustibles produïts als Estats Units i Brasil (que redueixen molt el terreny agrícola per a l'alimentació i que, per cert, no són ecològics ni redueixen les emissions de CO₂) i una especulació bestial en molts mercats de cotització dels productes agrícoles han contribuït a un drama que ja estava escrit. Des de la crisi dels 70 i les crisis del deute extern dels països pobres (rics en recursos naturals, forçats a l'empobriment), les polítiques de l'OMC, l'FMI i el Banc Mundial han condicionat ajudes a aquests països a la privatització a gran escala dels recursos hídrics i l'entrada de les grans transnacionals en la seua agricultura. Les llavors que havien estat el fruit d'un treball de millora i encreuament entre espècies, generació rere generació, a l'Àfrica o a Amèrica Llatina; fruits de la cultura popular i l'aprenentatge dels camperols, han estat espoliades, privatitzades, patentades... S'ha introduït la propietat intel·lectual i tecnològica (mitjançant els transgènics, en part) de les grans empreses de *l'agrobusiness* i s'ha destruït tot intent de reforma agrària. Des dels inicis del capitalisme, regions senceres han estat forçades al monoconreu destinat a abastir Occident, sotmetent els camperols a condicions de quasi esclavatge.

Avui, milions de camperols es veuen exclosos del resultat del seu treball i el seus coneixements acumulats durant segles, dels fruits de la seua terra. Aquells que estan

produint gran part de l'aliment per a tota la població mundial no tenen què menjar ni què beure!

A més, les produccions autòctones o dels xicotets agricultors són constantment atacades mitjançant la venda de productes europeus o nord-americans subvencionats i venuts a preus més baixos del que costen, cosa que es coneix com a *dúmping*. També l'ajuda humanitària (que casualment quasi sempre es compon de productes provinents dels EUA, de l'Estat francès...) destrueix la viabilitat econòmica d'aquesta agricultura.

Més enllà del drama humà que tot això provoca i que cap persona amb un mínim d'humanitat, de sentiments o de seny pot ignorar; ens trobem davant una bomba de rellotgeria. En primer lloc, perquè aquesta situació força a la migració massiva. Els migrants han constituït un coixí per a les economies occidentals perquè oferien treball abundant, barat i fàcilment explotable en temps de creixement i això ha generat enormes beneficis (com reconeix el Banc Santander en els seus informes sobre l'economia espanyola), però en temps de crisi l'activitat econòmica es redueix molt, comença a haver atur, ja que els treballadors sempre són els primers a pagar-ho. Cap govern vol un excés de treballadors migrants aturats, però a més a més, l'equació "atur+migració" sol tenir com a resultat racisme i feixisme. Ja hem començat a notar això: la Directiva Europea de la Vergonya, el famós Contracte de Sarkozy o les propostes del ministre Corbacho de retorn voluntari (en paral·lel a la proposta de dret a vot per als immigrants *legals* del PSOE, que és una maniobra hipòcrita i que busca la divisió entre el col·lectiu migrant entre qui té i qui no té papers) formen part d'aquesta tendència a la xenofòbia i a carregar la crisi sobre els treballadors del món.

En segon lloc, perquè segons els mateixos informes de la Casa Blanca des dels temps de la Guerra Freda, la fam pot ser un detonant de nombroses revoltes i conflictes amb gran potencial desestabilitzador del sistema imperialista mundial. Això no fa ni molt menys desitjable la fam des d'un punt de vista estratègic (seria inhumà plantejar-se això), però sí que posa una nova contradicció a un capitalisme incapaç d'oferir respostes a qüestions de vida o mort per a uns dos milers de milions de persones.

d) **La crisi productiva** és segurament la prova més clara que el capitalisme no és una màquina perfecta o en constant perfeccionament i que no és immune a la lluita de les treballadores.

L'organització obrera a Europa (especialment, però també als Estats Units i el Japó), que retallava constantment porcions més i més grans del benefici al capital havia estat superada pel sistema només perquè existia una possibilitat d'augmentar el benefici per una altra banda. El capitalisme té unes lleis econòmiques que constitueixen restriccions a qualsevol avenç o conquesta històrica. Això vol dir que els treballadors poden combatre i vèncer les empreses que els exploten, però mentre les relacions capitalistes no siguin superades i substituïdes per unes relacions diferents, el valor, la mercaderia, l'explotació i el capital continuen vigents i tenen unes necessitats de reproduir-se constantment.

Així doncs, la força obrera occidental (encara que fóra canalitzada per la socialdemocràcia o encara opcions més continuistes) va ser una potència difícil d'aturar del tot, a pesar de la manipulació, la repressió i les constants traïcions polítiques i sindicals. Ningú no pot

negar que el nivell de vida de les treballadores europees va augmentar durant tot el segle XX i això no és un regal de ningú. Ara bé, l'exploració més i més intensa dels anomenats (cínicament) països subdesenvolupats era la condició indispensable d'aquestes conquestes obreres occidentals. Des del moment en què les burgesies de les antigues colònies van ser forçades a retallades pels seus propis treballadors també van empènyer el sistema mundial a una distribució geogràfica de la riquesa. La pinça que suposava per al conjunt del sistema l'organització i solidaritat obrera occidental (no necessàriament anticapitalista, ni molt menys), la lluita de les burgesies del tercer món (empeses pels obrers i camperols d'aquells països) per una major part del pastís i la suposada alternativa i competència del socialisme real (postestalinista) és el que va portar a la crisi dels 70. La resposta a aquella crisi va ser el neoliberalisme: una renovada ofensiva contra els treballadors occidentals i la seua organització (la destrucció de la classe obrera industrial i el seu desplaçament a altres indrets) i contra els pobles no occidentals, en forma de guerra, espoliació i treball industrial i agrícola semiesclau.

El neoliberalisme és una reacció a les lluites i, si bé va aconseguir apaivagar-les (com a mínim a Europa, amb la terciarització, la destrucció de la noció de classe treballadora i la desactivació de les lluites sorgides del treball) i imposar un discurs únic i uns valors mercantils plenament hegemònics de consumisme i passivitat; en cap cas ha aconseguit extingir la lluita: Amèrica Llatina i els seus moviments antiimperialistes són la punta de llança mundial del combat contra el sistema; l'est asiàtic, antigament "endarrerit", ha aconseguit convertir-se en el nou pol industrial i en un niu de noves potències econòmiques que qüestionen l'hegemonia occidental, mitjançant vies de desenvolupament estatals (difícilment podríem dir socialistes, però tampoc no convé creure tots els tòpics que els *media* difonen), però no excessivament burocràtiques ni de tipus soviètic. Al món occidental, noves formes de lluita, que travessen l'esfera del treball, moltes vegades amb un caràcter interclassista, però clarament qüestionadores de l'ordre establert, s'han anat difonent en xarxa, de manera descentralitzada i tractant una gran quantitat de problemàtiques.

Ara el neoliberalisme es troba sense possibilitat de continuar. La lluita continua (transformada) i les ofensives neoliberals són el parany del propi sistema. El treball productiu, el que genera un major rendiment per al capital, s'ha traslladat a regions amb sous més baixos, però això impedeix a aquestes regions absorbir gran part de l'oferta total de productes mundials (els treballadors tenen poc poder adquisitiu). Per contra, s'han assentat les bases per a una lluita obrera de masses, en anar constituint pols d'industrialització i per tant, concentracions de milers de treballadors, proletaris clàssics, en aquestes regions, la qual cosa només pot significar dificultats futures per a mantenir l'acumulació de benefici per als capitals invertits.

Molts països (especialment africans) han vist com les seues poblacions són sistemàticament excloses de la possibilitat d'una economia productiva i només la misèria o la guerra i el saqueig entre ètnies dels recursos miners són opcions realment creïbles. Tampoc aquestes regions són productives per al capital (com ho mostren les taxes d'inversió quasi nul·les a part de les ajudes d'organismes internacionals o fundacions) i tampoc aquestes poblacions de rendes baixes poden absorbir els excessos d'oferta total de productes que acaba produint tard o d'hora el creixement.

A les economies occidentals s'ha instal·lat l'economia del coneixement, que és el sector

hegemònic que lidera i organitza tota l'activitat de l'economia a nivell mundial. El coneixement i la investigació, la informació, s'han introduït en la cadena de valor al temps que la producció es fa transfronterera i les diferents activitats s'ubiquen en regions diferents del planeta. El coneixement permet teòricament una millora constant de les formes de produir i, per tant, garanteix el creixement, a part del control de l'economia mundial i del procés de producció i divisió del treball (per això és més remunerada l'enginyera catalana que el miner bolivià). Però necessita constantment de la producció real: dels béns i serveis que realment satisfan necessitats. Per tant, el que existeix és una enorme dependència de l'exterior.

Però al mateix temps, a Occident hi ha hagut un enorme auge dels serveis, com a conseqüència de la desindustrialització i d'aquesta organització a nivell mundial del treball que és favorable als centres capitalistes. El que coneixem com a terciarització és un procés que ha avançat en dues línies (que cal entendre de manera diferenciada): l'expansió de professions, generalment relacionades amb el coneixement i la informació o l'oci de masses, d'alta remuneració i situades al vèrtex de la piràmide productiva mundial; l'expansió paral·lela de llocs de treball precaris, temporals, de baixa qualificació, mal remunerats i relacionats amb diferents tipus de serveis o activitats empresarials subcontractades.

Les ocupacions precàries signifiquen normalment poca inversió en formació dels treballadors (caldrà analitzar també les conseqüències que un sistema d'ensenyament, totalment funcional a aquesta terciarització en dos escalons té sobre la formació real de les treballadores precàries) i poca estabilitat. Això provoca grans rendiments per a les empreses a mitjà o curt termini, però, a la llarga, significa l'estancament de la productivitat de l'economia. Sense tindre en compte aquest element (i els altres que hem anat comentant fins ara) difícilment algú podrà explicar-se taxes de creixement nul·les o molt properes a zero en el primer semestre de 2008 als Estats Units, Alemanya o l'Estat espanyol (no disposem encara de dades per al francès), ara que les conseqüències de la crisi es veuen, però encara no són excessivament profundes.

e) **Crisi ecològica.** El canvi climàtic és una realitat que ja ningú amaga, a pesar que durant anys han estat nombroses les campanyes mediàtiques i ideològiques contra aquesta idea. Les conseqüències d'aquest canvi climàtic són encara difícils de predir, però comença a fer-se evident que tindrà efectes poc habituals i que resulten preocupants des de la perspectiva dels centres capitalistes. Això és així, perquè les conseqüències d'aquest fenomen no recauran exclusivament, com és habitual, sobre les regions més empobrides del planeta, ja que cap país està preparat ara per ara per fer front als impactes d'aquest fenomen. Un exemple recent d'això va ser la devastació provocada pel Kathrina als Estats Units, si bé és cert que qui realment va patir aquella catàstrofe van ser els sectors exclosos o més empobrits de la societat (el cas de la població negra a Nova Orleans n'és una prova).

Però a més a més, el canvi climàtic no sols pot tenir un impacte sobre les persones, les ciutats i el medi, que són elements que al capitalisme, com a sistema econòmic, mai li han preocupat excessivament, ja que aquest sistema es basa en la supremacia de la mercaderia i del capital sobre les persones. Ara es fa palès que el canvi climàtic té i tindrà importants efectes negatius sobre l'economia capitalista i les seues capacitats productives, per diverses raons. A més a més, trenca amb cert grau d'estabilitat i

previsibilitat necessaris per al bon desenvolupament de l'activitat econòmica, que es basa en l'equilibri dinàmic. La forma en què s'ha organitzat fins ara la vida i l'especialització i divisió del treball a nivell mundial no pot seguir invariable davant aquest fenomen planetari (i les activitats turístiques, que ens resulten tan familiars, en són una peça, ja que no són fàcilment separables del clima i la meteorologia).

El canvi climàtic és només una de les conseqüències de l'escalfament global, però no l'única. La pol·lució, la contaminació de diversos tipus, la destrucció del territori o el model extensiu al camp i a la ciutat dibuixen entre tots un panorama absolutament desolador i que posa nous límits al creixement sense fre (i, per tant, al que fins ara ha sigut la dinàmica de funcionament normal del capitalisme).

El problema de la crisi ecològica és que, a diferència d'una crisi financera, no es pot superar amb una nova estructura de mercat, canviant les formes d'organització del treball o amb ajudes i polítiques governamentals, sinó que és un fenomen acumulatiu i de complicada reversió. A escala planetària, cada vegada trobem més i més gent conscienciada amb els actuals problemes ecològics, fins al punt que els efectes d'aquesta consciència per la banda de la demanda són pràcticament ridículs: empreses i grups polítics s'han vist forçats a satisfer aquesta necessitat dels consumidors amb propaganda de diversos tipus sobre el canvi climàtic (Al Gore, s'ha fet especialment present), amb noves gammes de productes "verds" (Repsol o Endesa), amb l'aparició de tot un mercat de les energies alternatives (que ha perdut aquest caràcter alternatiu pel fet que la lògica del benefici ha comportat concentració espacial, criteris mercantils de gestió i alts impactes ecològics), etc. Només podem menysprear aquest nou intent de fer negoci de la desgràcia de la humanitat.

Les diferències socials en la distribució de les nefastes conseqüències del canvi climàtic, la pol·lució, la contaminació o la destrucció del territori han portat a un context nou. Qui té un major poder de mercat, però també qui dirigeix la producció i l'economia, tracta d'evitar aquests efectes negatius (des de la contaminació acústica i la pol·lució en les ciutats, que eviten les urbanitzacions de luxe; fins a les maneres que les diferents economies tenen de fer front als perills del canvi climàtic, o als efectes diferents que sobre comunitats indígenes i burgesia comercial té la desforestació en els països del sud). La qüestió ecològica s'ha transformat, doncs, també en una qüestió de lluita de classes, tant a nivell urbà o dels sistemes capitalistes nacionals i estatals, com a nivell del sistema imperialista mundial. El capitalisme ha de resoldre o minimitzar d'alguna manera aquest antagonisme sorgit de la qüestió ecològica. El problema és que els mateixos fonaments històrics del capitalisme impedeixen una resolució d'aquest problema: la producció industrial més contaminant, però també moltes altres activitats molt nocives o l'extracció de certs productes s'ha desplaçat cap al Sud, com cada vegada més, el conflicte que planteja la classe obrera clàssica. Però tanmateix no s'aconsegueix evitar que una vida cada vegada més i més motoritzada i urbanitzada als països del nord genere nivells de contaminació bestials.

f) D'una manera o d'una altra les diferents formes de crisi del capitalisme que hem esmentat fins ara estan ja més o menys presents en l'opinió pública i en la informació quotidiana. Evidentment, la informació sobre aquests temes se'ns presenta d'una forma menys crítica, menys catastròfica, i sobretot més misteriosa i anònima: sense culpables, o en tot cas amb un única culpable: la famosa mà invisible que encara no sabem a quin cos

pertany. El que es comenta molt menys és l'existència d'una **crisi política** de grans proporcions i que no és difícil d'observar.

La crisi té, en primer lloc, dimensions geopolítiques i mundials. Quan de temps pot resistir l'hegemonia nord-americana? Per la prepotència i la contundència de les actuacions dels Estats Units i els seus aliats europeus, japonesos i sionistes, es podria dir que els EUA són la potència invencible. Però ja hem vist que, econòmicament, la realitat no és precisament aquesta. La crisi financera hi té el seu epicentre, però a més deixa cada dia més afeblida l'economia real dels Estats Units i la seua competitivitat. A més, les mesures curatives de la Reserva Federal, basades en proveir injeccions puntuals de diners als grans bancs i institucions de crèdit, només ha provocat la fuga d'aquests capitals financers cap a Europa (on troben un major rendiment) i l'increment de l'activitat especulativa. El dòlar és una moneda cada vegada més feble i qüestionada, i diverses petromonarquies del Golf comencen a edificar els seus propis centres financers i es preparen per a un abandonament progressiu del dòlar. Mentrestant, el gegant xinès, sense excessives càrregues militars, no deixa de créixer i augmentar la seua quota d'exportacions (i de préstecs als EUA).

El poder militar dels EUA (immens i difícil de descriure per les enormes inversions i la tecnologia molt avançada) està sent contínuament qüestionat a Iraq, però també per part d'Iran (que provoca contínuament Israel i els EUA, en gran part per raons internes però no exclusivament i que és conscient dels efectes en la crisi energètica i financera que tindria un atac nord-americà sobre el segon país en reserves de cru del món). El nou projecte de Bloc Regional de Poder Bolivarià a l'Amèrica constitueix una altra veu contra l'hegemonia militar nord-americana, mentre el Pla Colòmbia, que pretén restituir el control nord-americà sobre el seu "pati de llums" topa contínuament amb el fracàs davant les FARC i altres guerrilles. Si ens hi fixem, a excepció d'una Rússia autoritària i militaritzada (i amb enormes reserves de petroli i gas que explota amb empreses estatals), que no està disposada a acceptar així com així el lideratge nord-americà i la unilateralitat en les relacions internacionals, els desafiaments al militarisme nord-americà provenen o bé d'estats perifèrics amb règims polítics oposats als interessos d'occident o bé de la societat (del nord i el sud) mitjançant la mobilització. Així, la possibilitat d'un canvi d'hegemonia o una transició en l'ordre militar no sembla que pugui consistir en un simple traspàs de poder, en un relleu d'una potència per una altra al capdavant del sistema de guerra permanent que s'ha implantat al món de la nova globalització postmoderna.

Les divergències al si de l'OTAN respecte a la invasió d'Iraq no són en absolut casuals, sinó que plantegen les diferències en les perspectives i estratègies de les potències occidentals. Aquestes divergències no ajuden precisament a dibuixar un panorama mundial en què els EUA (acompanyats dels seus aliats incondicionals) podrien recuperar el control absolut del món.

Pel que fa a l'esfera política, l'hegemonia nord-americana ha quedat també en entredit per la via de la legitimitat, després de la guerra unilateral a Iraq i de les imatges d'Abu Graib i Guantánamo. A això cal afegir-hi la progressiva pèrdua d'aliats a Amèrica, per l'auge dels moviments antiimperialistes. Fins i tot, la possibilitat de reconstrucció de la Conferència de Bandung dels temps de la Guerra Freda (la reunió dels països del Tercer Món, amb importants vincles ideològics), amb una base econòmica molt potent (petroli més l'economia xinesa i asiàtica), tot i que sense la claredat ideològica que va caracteritzar

aquell projecte anticolonial. L'auge del panarabisme i l'islamisme són evidències del fracàs del procés globalitzador fonamentat en l'"American Way of Life".

En aquest pla, els fracassos continuats en l'intent de donar una major entitat política a la Unió Europea tenen el seu origen en els diferents interessos de les classes dominants dels estats amb un major pes (el francès, l'italià, l'espanyol, el britànic, l'alemany...), cosa que deriva també de les diferents evolucions polítiques i econòmiques en els darrers anys; però també en la mobilització social (no exclusivament anticapitalista, moltes vegades també xovinista) i en les seues plasmacions polítiques que han bloquejat el procés de constitució d'una superpotència europea.

Per tant, tots aquests fets plantegen l'existència d'una crisi de governabilitat mundial, que la guerra permanent i el control social no tenen capacitat d'anul·lar.

Encara hi ha més. En el pla de la política quotidiana, fa temps que ens trobem en una situació de crisi que no sembla tenir eixida. La deslegitimació del sistema parlamentari va molt més enllà de l'abstenció electoral, ja que aquesta no reflecteix completament l'allunyament psicològic respecte la classe política i el sistema de partits, i una desconfiança vers els polítics que sembla instal·lada per sempre en la cultura política popular i en les opinions de grans sectors de la societat. El sistema parlamentari busca una eixida a través de la participació ciutadana, la mobilització social dirigida des de l'estat (pròpia dels totalitarismes feixista i nazi), i l'alteritat. A l'Estat espanyol, els dos darrers elements són d'una obvietat dramàtica i conflueixen en l'"antiterrorisme" (contra el "terrorisme" d'ETA o altres, mai de l'estat i el capital) en l'àmbit dels *ciutadans*.

La pèrdua de la funcionalitat integradora del sistema parlamentari és una més de les contradiccions capitalistes. La societat de l'espectacle, sorgida com una extensió natural de la lògica de la mercaderia, però també com a instrument integrador i reproductiu en la lluita contra la subversió (de manera que el *circ* s'ha anat fent més important que el *pa*) ha caracteritzat ja totalment la gestió política del capitalisme central en termes d'espectacle (i per tant, de passivitat social); això s'ha anat fent cada vegada més present en les campanyes electorals dels sistemes bipartidistes (sobretot), a imatge del procés electoral nord-americà. El circ de les eleccions i la gran política a nivell d'estat ha anul·lat la participació de molts sectors socials i els ha instal·lat en una creixent i cínica desconfiança (que no es tradueix sempre en abstenció electoral).

Juntament amb aquest fenomen, trobem un fet històric igualment important: la fi del projecte socialdemòcrata. La *tercera via* i l'acceptació dels valors inqüestionables de la reacció neoliberal han liquidat el projecte de transformar el capitalisme en socialisme mitjançant la reforma política. Totes les antigues opcions laboristes, socialdemòcrates o eurocomunistes han renunciat, explícitament o no, a la construcció d'una societat sense classes i amb relacions socials igualitàries i no alienades. Les antigues formacions polítiques reformistes han passat a participar plenament de la gestió de la decadència permanent del capitalisme.

Mil milions de persones sota el llindar (arbitrari i poc exigent) de pobresa, la guerra com a instrument diplomàtic normalitzat, l'exclusió constant d'enormes sectors de la població, milions de pobres en les societats occidentals (i dades com que els EUA, amb el 5% de la població del món, hi concentren el 25% de la població empresonada), els atacs a

l'organització dels treballadors, l'atur, la precarietat, il·legalitzacions de formacions polítiques... són només algunes de les proves visibles que ni tan sols als països del nord el capitalisme pot ser reformable. La tercera via ha adoptat algunes reivindicacions sobre drets individuals (drets que, d'altra banda, és important que siguin reconeguts, com l'eutanàsia o l'avortament) i ha entrat de ple en els atacs frontals als drets col·lectius i dels pobles, en la intensificació reglamentada de l'explotació del treball i el medi.

L'aprovació en l'àmbit europeu de la Directiva de la Vergonya al juny, amb el suport del PSOE; o de la no menys vergonyosa directiva de les 65 hores, impulsada pel laborisme britànic, permeten fer-nos una idea de les apostes polítiques de la socialdemocràcia postmoderna. Tanmateix, aquests exemples no fan justícia al vertader atac als drets polítics, socials i laborals que en tots els estats occidentals ha dut a terme la socialdemocràcia en els darrers anys, anys de destrucció (per la transició econòmica) de l'homogeneïtat i la consciència obrera; la qual cosa ens confirma que les conquestes socials anteriors als setanta no són "regals" socialdemòcrates, ni fruits de la bona voluntat de cap opció reformista, sinó del combat aferrissat i de la potencialitat del poble treballador dels diversos països.

Amb aquesta crisi del sistema parlamentari i dels partits socialdemòcrates com a opcions de reforma, trobem una crisi global de les formes d'articulació del conflicte i de les estructures organitzatives clàssiques, que s'arrossega des d'alguns anys enrere. Els sindicats o partits obrers clàssics, resulten maquinàries pesades i ineficaces, llastrades per la burocràcia i la impossibilitat de prendre decisions urgents de forma democràtica, descentralitzada i local (propera als conflictes, interessos o realitats més immediates), com també per les traves a l'acció directa i a l'autogestió dels antagonismes. A més, com a blocs homogenis es veuen impotents per respondre als atacs en diferents àmbits i direccions i als nous enclavaments polítics i socials (més enllà del treball i la classe).

Tampoc l'avantguardisme d'arrel leninista és coherent amb una realitat marcada per l'heterogeneïtat de visions i pràctiques, ni planteja vies vertaderament democràtiques i participatives que permeten la redefinició constant d'estratègies i el debat i crítica quotidians, cosa que xoca amb una realitat sociopolítica i cultural molt canviant i inestable. Els partits i organitzacions d'avantguarda com a tals cauen a més en el sectarisme i el partidisme, ja que entenent que el canvi o la lluita passa per aquestes estructures, entenen que cal reforçar abans que res aquestes estructures, fins i tot si és per damunt de les lluites ja existents o de realitats que se'ls escapen.

Moltes altres opcions més autònomes i assembleàries han aportat grans idees i un paradigma d'organització i actitud coherent amb principis polítics rupturistes i plenament democràtics, però han recollit el testimoni de la ultraesquerra clàssica i moltes vegades s'han refugiat en una confiança en les accions i l'organització espontànies que tampoc no és congruent amb la realitat (si no és en situacions excepcionals) i té poc en compte la inèrcia que el conformisme, el control social i la capacitat integradora de l'estat capitalista imposen.

En el pas del segle XX al segle XXI hem vist sorgir tot un nou moviment social de resistència absolutament heterogeni i mundial, que s'ha anat desenvolupant al voltant de les contra-cimeres i els Fòrums Socials. La capacitat de generar respostes unitàries a certs fenòmens ha estat indubtable, com també la seua combativitat. A més a més, aquest

moviment de moviments ha aconseguit unir en la lluita els sectors més diversos de l'anticapitalisme i al marge del mateix anticapitalisme. Però, fins i tot, els seus màxims defensors han sentit les evidents limitacions d'un moviment construït al voltant de fòrums i de grans manifestacions definides pel calendari de l'enemic.

Totes aquestes formes organitzatives han fet aportacions teòriques i pràctiques molt i molt importants, i no tenim ni la voluntat ni la capacitat de criticar-les ni de superar-les; però cal reconèixer que cap d'elles pot per si sola construir un teixit resistència i contrapoder, a banda de determinades situacions concretes, en les circumstàncies de les crisis actuals. L'esquerra real ha de partir de la consciència de les seues limitacions per construir un escenari de lluita més favorable, aprofitant la feblesa del sistema.

Crisis als Països Catalans

Els Països Catalans patiran, si no pateixen ja, d'una manera especialment rellevant les crisis que descrivíem. Seria erroni atribuir al monoconreu del turisme (que des de la nostra organització fa temps que hem criticat i tractat de combatre) el paper de motor històric, però sí que és evident que es tracta d'un factor molt important.

El turisme de sol i platja ha estat l'activitat central de la nostra economia en les darreres dècades. Impulsada de manera deliberada des de les diverses institucions estatals, l'especialització en el turisme ha estat una aposta clara dels governants espanyols (sobretot), per compensar una balança comercial deficitària.

Unes activitats turístiques molt profitoses i en constant creixement s'han desenvolupat al mateix temps que es produïa tota la transició econòmica europea cap al neoliberalisme, la reacció postfranquista (o "*transición democrática*") contra el moviment obrer i les lluites populars i nacionals o les expressions de feminisme radical; en general, podem dir que ha coincidit amb la reintegració de l'economia espanyola en el sistema interestatal europeu i amb un enorme creixement econòmic, en gran part a costa de l'ofensiva contra els treballadors (però que també ha portat a un augment general de la capacitat de compra). L'economia espanyola s'ha modernitzat i integrat al flux internacional de capital i mercaderies; però la modernització ha significat també la consolidació d'una incipient economia del coneixement i la informació i un procés de terciarització i destrucció del teixit industrial.

L'economia del coneixement, als Països Catalans, té un clar focus a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i, com a la resta del món occidental, la seua implantació és indestruïble de la gran metròpoli.

Turisme i economia del coneixement metropolitanes són doncs els dos elements que podrien caracteritzar a grans trets l'orientació de la nostra economia. Podem descriure algunes de les principals conseqüències que es deriven d'aquestes formes d'organització de la producció i el treball.

En primer lloc, trobem una gran expansió del sector serveis, que si bé ha pogut significar una elevació de la renda de moltes treballadores, a la llarga ha significat una desactivació de la lluita i l'organització dels treballadors i una generalització de la precarietat,

especialment entre les joves. Aquesta precarietat i l'enorme temporalitat que ha definit el món del treball espanyol ha estat en contínues ocasions motiu d'alerta per part dels organismes europeus. La raó principal és que la precarietat i la temporalitat són un coixí important per al capital que permet el creixement i el dinamisme; però si es converteix en la tònica general de l'economia, les empreses no ofereixen estabilitat ni formació a les treballadores i això acaba estancant la productivitat. Fins i tot, en comparació amb les ofensives de la dreta francesa, la situació espanyola resulta dramàtica, ja que la subcontractació i el fenomen dels "falsos treballadors autònoms" converteix la precarietat en el tret definitori de quasi 2 terços de les ocupacions.

El turisme, a més a més, és extremadament dependent de l'estat general de l'economia (a nivell global i també francès i espanyol). Això es deu a que, en primer lloc, no satisfà primeres necessitats, sinó desitjos secundaris relacionats amb l'oci, que són els primers que es veuen eliminats quan vénen temps de vaques flaques. Com que, a més, les activitats turístiques van generalment dirigides a persones d'altres països o territoris, encara que no exclusivament, l'economia catalana està condicionada pel bon funcionament de l'economia d'altres llocs (també per gustos, modes, situació política... però segurament no tenen una importància tan immediata). En el nostre cas, la capacitat adquisitiva i la seguretat financera dels treballadors (sobretot treballadors i jubilats, ja que oferim un turisme de masses i de baixa i mitjana qualitat, encara que hi ha moltes diferències entre els casos concrets) de l'interior dels estats, del Regne Unit i Alemanya, d'Holanda i dels EUA, etc. són determinants per a la bona marxa de l'economia.

Però també l'economia del coneixement és dependent. Ho és d'una manera molt diferent, sobretot com a resultat de la divisió mundial del treball. L'economia del coneixement genera bàsicament producció immaterial i això no permet satisfer la majoria de les necessitats bàsiques de la població. En certa manera, vist així, totes les regions del món són dependents, és cert: totes les regions produeixen coses diferents i cap país sobreviu sense exportar ni importar res. Ara bé, com ja s'ha descrit, els preus dels aliments, del transport i, així, de molts productes de primera necessitat estan pujant moltíssim a conseqüència de la crisi energètica. Això és el que deixa en una posició de feblesa la nostra economia, ja que el procés d'especialització en turisme i coneixement ha anat arraconant la producció industrial i l'agrícola.

Una altra de les conseqüències d'aquest model de creixement ha estat l'enorme expansió de l'espai urbà, tant per la construcció dedicada al turisme com pel creixement metropolità que és necessari per a crear pols de l'economia del coneixement i la informació. Juntament amb l'increment de l'espai urbà, s'ha donat també un augment enorme de les infraestructures i una distribució regional de funcions dins del nostre país. Els resultats: un impuls sense precedents a les activitats de construcció, que s'ha vist acompanyat del creixement sense fre de l'especulació immobiliària; una enorme destrucció del territori i la desaparició del sòl rural i agrícola; la centralització de la producció de recursos i de l'eliminació o acumulació de residus en determinades zones (les Terres de l'Ebre, però també les comarques de pas de les línies d'Alta i Molt Alta Tensió, els pobles interiors de moltes comarques costaneres, utilitzats com a abocadors o cementiris de residus).

A tot això, cal afegir que, a pesar de l'aportació forçada del centre del país, la nostra economia és molt dependent en termes energètics també. El petroli i el gas juguen un pes molt més important que les nuclears i les eòliques.

Si sumem la pujada dels preus d'aliments i altres productes bàsics, del transport i de l'energia, la nostra total dependència en aquests àmbits, la crisi del turisme (derivada de la crisi financera global) i la consegüent crisi immobiliària, que ja ha començat a fer-se molt present, la precarietat laboral, una productivitat del treball estancada i una baixada contínua del poder adquisitiu dels treballadors (una reducció de la demanda, de la despesa, de l'absorció de la producció de molts béns i serveis, crisi de sobreproducció), el futur no sembla molt esperançador per a l'economia catalana.

Actualment, no existeix cap organització o moviment al nostre país que pugui fer front d'una manera directa a totes aquestes circumstàncies, enmig d'un context d'ofensiva europea, estatal i de la classe política i la patronal autòctones. Les lluites a base d'assemblees de treballadors o estudiants o assemblees de barri, tampoc no pareixen una opció realista actualment, i els col·lectius locals i de base no tenen coordinació ni una implantació suficient per plantar cara. Podem esperar graus cada vegada més elevats de rebel·lia i confrontació per part de les treballadores i les víctimes d'aquesta situació en general. Però sense tenir en compte l'element subjectiu de l'organització i l'estratègia ens trobem davant un escenari excessivament obert (i que planteja possibilitats importants al feixisme, sobretot al País Valencià i la Catalunya Nord, si afegim la migració a aquest quadre, ja complex). La disjuntiva ja ha estat plantejada per altres i no per això ha perdut actualitat: o ara o mai, socialisme o barbàrie.

**Maulets, el jovent independentista revolucionari
Països Catalans, octubre de 2008**